

Intelligence delfínů

„V očích zvířat je smutek, a my nevíme, jestli je tento smutek zakotven v jejich duši, nebo zda je to hořké poselství, které k nám promlouvá z ještě nevědomé existence.“

C. G. Jung

Tvora, kterého, co se intelligence týče, je možné směle srovnávat s člověkem, zapudila živočišná evoluce do rozlehlých oceánů tohoto světa. Existuje mnohem déle než Homo sapiens, který se objevil teprve před dvěma nebo třemi miliony let. Delfini však žijí na této planetě už více než sto milionů let. Byli společně se svými většími příbuznými – velrybami – současníky dinosaurů, jejichž kroky v pravěku otráasaly zemí a kteří ovládali rovněž vzduch i vodu.

Dlouhou dobu evoluční biologové předpokládali, že vývoj mořských savců nastal teprve po vyhynutí obřích ještěřů před zhruba 65 miliony let. Jenomže jak velryby, tak delfini se prohánějí v mokrém živlu od počátku bezmála nezměněni. Zatímco v průběhu věků se živočišné druhy neustále objevovaly, ale také zanikaly, vzdorovali delfini a velryby evoluční spirále. Našli svoji optimální podobu a zjistili, že se báječně osvědčují. Od té doby se už nijak výrazně nezměnili.

Již z antických dob je známo mnoho pověstí o přátelství mezi člověkem a mořskými savci. Apollón, bůh starých Řeků, měl podle legendy vzít na sebe podobu delfína a založit největší anticou svatyni v Delfách.

Ještě nikdy nebylo slyšet o tom, že by delfin napadl člověka. Právě naopak. Za druhé světové války delfini často z vlastního popudu zachraňovali trosečníky. Postrkovali je k nejbližší pevnině a kordonem z vlastních těl je chránili před útoky hladových žraloků. Bohužel je ale tento vztah značně nerovnovážený. Důvěřivost těchto savců jim nebrání ve fascinaci člověkem, který je po statisících zabíjí nebo nechává zahynout v sítích. Jako například při lovu tuňáků, kdy jsou mrtví delfini nazýváni „vedlejšími úlovky“ a vyhazování coby odpad. Člověk navíc bezmyšlenkovitě ničí životní prostředí těchto sympatických savců, jak se to názorně stalo v pobaltských lázních Heiligen-damm v roce 2007. Je to skutečně jen naše vina, že z třiceti dvou druhů delfínů jsou některé na pokraji vyhynutí.

Německý mořský biolog a filozof profesor Ulrich Jürgen Heinz je pevně přesvědčen o tom, že delfini jsou nejdokonalejší a nejinteligentnější bytosti na této planetě. Jsou rovněž humánnější a lépe přizpůsobení životnímu prostředí než člověk, který postavil svůj vlastní prospěch nad blaho ostatních tvorů.

Když profesor Heinz prohlašuje, že delfini představují pro lidi optimální souputníky na této planetě, tak se svým názorem rozhodně není sám.

Delfini a dívka

Chování delfinů je příkladně sociální. Neznají ani únikový, ani obranný reflex. Alespoň v normálním případě. A uchovali si ještě dovednosti a vlastnosti, které lidstvo při své dlouhé evoluční pouti dávno ztratilo – spontánní rozpoznání významů a pravý soucit. Jsou to skuteční telepaté a věštcí žijící v širých mořích. Dokazuje to láskyplné a utěšující chování celého delfiního hejna při skonu mladého děvčete.

Práním patnáctileté Lee Kathrin Whitové vždy bylo studovat po skončení střední školy mořskou biologii na Floridě. Chtěla se později specializovat na chování mořských savců. Bohužel se jí nepodařilo tohoto cíle dosáhnout, protože onemocněla leukémií, musela se podrobit chemoterapii a prodělala všechna stadia této hrozně a zákeřné nemoci. Senzitivní dívka vycitila blízkost se smrtí, ale nebála se jí. Chtěla se však se světem rozloučit až po opětovném setkání se svými milovanými přáteli v moři.

Vědci z Výzkumného ústavu pro delfiny na ostrově Grassy Key nakonec dívčino přání splnili. Lee Kathrin směla se svými sourozenci a celým hejnem delfinů plavat v laguně. Stále znovu se delfini přibližovali k dívce, dloubali do ní a chtěli jí očividně dodat odvahy. Zvláště delfin Nat se choval tak, jako by byl přesně informován o jejím neutěšeném zdravotním stavu. Dovolil jí, aby se na něm svezla, a několikrát ji políbil na tvář.

Následujícího dne Lee hodně zeslábla. Utěšovala své rodiče a sourozence slovy: „Vím, že brzy odejdu do krásnějšího světa. Nebuďte smutní.“ Uprostřed noci se náhle vzbudila, otec ji vzal do náruče. Klidně, s úsměvem ve tváři dívka dobojovala svůj poslední zápas.

Po předchozí společné koupeli s delfiny poprosila Lee rodiče, aby ji nechali spálit a popel vysypali do moře. Rodiče její přání splnili a několik dní po smutečním aktu vyjela truchlící rodina motorovým člunem na Atlantik. Matka později řekla: „Doufali jsme, že se někteří delfini dostaví k poslednímu rozloučení.“

Po půlhodině se objevil první, potom druhý, a nakonec plulo kolem motorového člunu sedm delfinů. Dva z nich byly matky se svými mláďaty. Nejprve vhodil do moře hrst popela otec, po něm všichni tři sourozenci a nakonec Leeina matka. Pak upustily děti do moře ještě tučet rudých růží. Po celou dobu zůstávali delfini v blízkosti truchlící rodiny. Teprve když se vydala k domovu, vzdálila se i zvířata. Možná

s pocitem, že jejich přítomnost dodala pozůstalým trochu útěchy a naděje.

Pomocníci při lovu

Jeden z nejzvláštnějších vztahů vyvinuvší se mezi člověkem a zvířetem skončil jistého zářijového rána 1930, když příliv vyplavil na břeh mrtvolu Old Toma, kosatky dravé. Málem celé jedno století se tento mořský savec – velký druh delfína, jehož samci dorůstají délky až šesti metrů – objevoval každý rok v červnu i se svými druhy před Twofol Bay na jihovýchodním cípu Austrálie. Tam čekával Old Tom na velrybáře z malé rybářské vesnice Eden. Ti, jakmile vypluli na moře, začali pátrat po velrybách. A jejich lov se mezi lety 1843 až 1930 nikdy neodehrál bez účinné pomoci kosatek.

Old Tom se svými hejnem vyslidil keporkaky či plejtváky myšoky a společně je zahnali do mělkých vod. Pro velrybáře to znamenalo nedocenitelnou pomoc, neboť velryby při ohrožení vždy prchají na otevřené moře. Rybáři to-muto úniku nedokázali zabránit, leda s pomocí pilných mořských pomocníků.

S neuvěřitelnou přesností při době promyšlených útocích postupovaly kosatky proti svým příbuzným. Jakmile se velrybáři vydali za kořisti v člunech, kosatky se zakously do ocasní ploutve zvolené oběti a pevně ji držely. Další kosatky plavaly pod hlavou přepadeného savece, takže se už nemohl potopit. Zbytek hejna pak oběť obklíčil a jednotlivci postupně vyskakovali z vody a snažili se přitom zakrýt dýchací otvor napadené velryby. Ta nakonec plula omámená a takřka udušená na hladině, takže velrybáři mohli harpunami snadno ukončit její život.

Old Tom, samozvaný „spojenec“ velrybářů, se vyznačoval charakteristickým tělesným znakem, na hřbetní ploutvi měl jakýsi trnovitý výrůstek. Jeho „porozumění“ pro velrybáře bylo až děsivé. Občas se Old Tom a jeho družina postarali o loveckou aktivitu sami. Pokud se začátkem července na moři ještě neukázaly žádné velrybářské lodě, kosatky obklíčily nějakou velrybu a následně zalarmovaly rybáře tím, že v blízkosti břehu mohutně tloukly svými ocasními ploutvemi do vody a vyskakovaly vysoko do vzduchu.

**Hartwig Hausdorf v knize
NADPŘIROZENÉ SCHOPNOSTI
ZVÍŘAT A ROSTLIN**

Nakladatelství Dialog, Markova 3,
460 14 Liberec 14, tel.: 485 121 610,
e-mail: knihy@dialog-lbc.cz.